



IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Hivatkozási szám: IV/1397-8/2020.

előadó alkotmánybíró
részére

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tárgy: válasz az Alkotmánybíróság IV/1397-8/2020. számú végzésére (ügyvédi ellenjegyzés)

Tisztelt

Köszönettel megkaptam megkeresését, amelyben a IV/1397-8/2020. számú alkotmánybíróági indítvánnyal összefüggésben az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Üttv.) 43. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezés céljával kapcsolatosan kéri állásfoglalásomat.

Mindenekelőtt kiemelendő, hogy az Igazságügyi Minisztérium tiszteletben tartja az Alaptörvényben biztosított bírói függetlenséget, valamint az Alaptörvényben rögzített hatalom megosztásának elvét mint a magyar állam működésének alapját. Ezért az indítványozó ítélet felülvizsgálatára irányuló kérelmét érdemben nem vizsgálom, az adott egyedi ügyben hozott magyar bírósági határozatokkal kapcsolatban álláspontot nem kívánok előadni.

A tárgybeli megkeresésben szereplő, az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezés céljával kapcsolatos szakmai álláspontom az alábbiak szerint foglalható össze.

1. Az indítvány vizsgált tartalma

A tárgybeli ügy tényállása szerint az indítványozó az általa haszonbérleti szerződés alapján használt termőföld ingatlanra vonatkozóan elővásárlási jogával élve elfogadó jognyilatkozatot tett. Az adásvételi szerződés kapcsán további két személy tett eltérő jogcímen elfogadó

jognyilatkozatot. A helyi földbizottság mind a három nyilatkozatot tevő személy esetében támogatta az adásvételi szerződés jóváhagyását. A hatósági eljárásban a kormányhivatal megállapította, hogy az indítványozó elfogadó nyilatkozata az általa hivatkozott jogcím alapján rangsorban megelőzné a másik két nyilatkozatot tevő elővásárlási jogosultságát, azonban az indítványozó nyilatkozatát alaki hiba miatt nem vette figyelembe, mivel az ügyvéd által ellenjegyzett okiraton az ellenjegyző ügyvéd kamarai azonosító számát (a továbbiakban: KASZ) csupán az okiraton tüntették fel, azt maga az ügyvédi ellenjegyzés nem tartalmazta. E hiányosságra tekintettel a hatóság az adásvételi szerződés megkötését nem az indítványozóval, hanem a rangsorban őt követő nyilatkozatot tevővel hagyta jóvá. Az indítványozó keresetében a határozat megváltoztatását kérte, arra hivatkozva, hogy a hatóság tévesen állapította meg, hogy az elővásárlási jog gyakorlására tett nyilatkozata alakilag hibás. A Pécsi Törvényszék 5.K.700.188/2020/9. számú ítéletében a keresetet elutasította. Az indítványozó a fentiekkel összefüggésben a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga megsértését állítja, és arra hivatkozik, hogy a hatóság és a bíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével együttesen értelmezett XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon értelmezte az ügyvédi ellenjegyzésre vonatkozó szabályozást, amely a tulajdonhoz való joga megsértéséhez vezetett.

2. Szakmai álláspont

Fontos leszögezni, hogy **az ügyvéd által ellenjegyzett okirat a teljes bizonyító erejű magánokirat egy speciális, minősített formája.** A *polgári perrendtartásról* szóló 2016. évi CXXX. törvény 325. § (1) bekezdés e) pontja alapján teljes bizonyító erejű a magánokirat, ha ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy az okirat aláírója a más által írt okiratot előtte írta alá vagy aláírását előtte saját kezű aláírásának ismerte el. Az Üttv. 44. § (1) bekezdése értelmében az ügyvéd és a kamarai jogtanácsos – az ügyleti tanúkkal ellentétben, akik kizárólag az aláíró személyét tanúsítják – az okirat ellenjegyzésével azt is bizonyítják, hogy az okirat a jogszabályoknak megfelel, a felek nyilatkoztak arról, hogy az okiratban foglaltak összhangban állnak az akaratukkal, az ügyvéd vagy a kamarai jogtanácsos az okiratban megjelölt felek, illetve az eljáró képviselőik azonosítását elvégezte, és az okiratot a felek előtte írták alá vagy az okiraton szereplő aláírást előtte sajátjukként ismerték el. Míg egyes esetekben az ügyvéd által ellenjegyzett okirat a teljes bizonyítóerejű magánokiratba foglalás követelményét teljesíti, más esetekben a jogszabály kifejezetten ehhez a minősített formához köti a jognyilatkozat érvényességét. Az ügyvédi ellenjegyzés olyan forma, amely sajátos minősített tartalommal is bír, ezért a hozzá kapcsolódó garanciáknak kiemelt jelentőséget szükséges tulajdonítani. A fent meghatározott joghatások a szabályszerű ellenjegyzéshez kötődnek.

Az Üttv. 43. § (2) bekezdése foglalja össze az ügyvédi ellenjegyzés formai követelményeit, amely szerint az ellenjegyzett okiratot több oldalból álló okirat esetén folyamatos oldalszámozással kell ellátni, papíralapú okirat esetén annak minden oldalán a feleknek vagy arra az okiratban meghatalmazott félnek a kézjegyével kell ellátnia, a feleknek alá kell írniuk, valamint **az ellenjegyző ügyvédnek a neve, a kamarai azonosító száma, az ellenjegyzés ténye, továbbá az ellenjegyzés helye és időpontja feltüntetése mellett alá kell írnia.** Mindez

azért fontos, mert maga az ellenjegyzés az, amely megkülönbözteti az ügyvéd által ellenjegyzett okiratot a többi teljes bizonyító erejű magánokirattól. Elvárás ezért, hogy az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontja által meghatározott adatokat az ellenjegyzés hiánytalanul tartalmazza. Az ügyvédi ellenjegyzés hiányossága esetén ugyanis az okirat nem alkalmas az abban foglalt célzott joghatás kiváltására.

Az Üttv. elsődleges célja az ellenjegyzés formai és tartalmi követelményeinek meghatározásával nem más, mint hogy az ellenjegyzett okiratból egyértelműen megállapítható legyen az ellenjegyzés ténye és az ellenjegyző ügyvéd személye. Az ügyvédi ellenjegyzés jellemzően az okirat külön szövegezett önálló részét képezi, az ellenjegyzés során az ügyvédnek fel kell tüntetnie a kamarai nyilvántartásban szereplő nevét, az ellenjegyzés helyét és időpontját, az ellenjegyzés tényét és aláírását. Mindemellett az ellenjegyzésben a KASZ-nak is szerepelnie kell. Fontos ugyanakkor, hogy a KASZ-nak nem feltétlenül az ellenjegyzés szövegében kell megjelennie. Sem az Üttv., sem más jogszabály nem rendelkezik ugyanis arról, hogy az ellenjegyzésnek milyen konkrét helyen és milyen szövegezéssel kell az okiraton megjelennie, így önmagában az a tény, hogy a KASZ nem az okirat erre elkülönített ellenjegyzési részében szerepel, nem teszi szabályszerűtlenné az ellenjegyzést, amennyiben az okiratban feltüntetett KASZ egyértelműen az ellenjegyzés során eljáró ügyvéd személyéhez és egyúttal az ügyvédi ellenjegyzés aktusához is köthető. Továbbá az Üttv. előírásával összhangban az ügyvédi tevékenységet gyakorlók névhasználatának részletes szabályairól szóló 5/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzat (a továbbiakban: Szabályzat) 6.6.1. pontja kimondja, hogy **a szárazbélyegző kliséjén** – országosan egységes formátumban – **is fel kell tüntetni az ügyvéd kamarai azonosító számát**. Álláspontom szerint tehát, tekintettel arra, hogy a szárazbélyegző is tartalmazza a KASZ-t, nem feltétlenül kell külön kiírni azt az ellenjegyzés szövegében is.

Az Üttv. a papíralapú okirat és az elektronikus okirat ellenjegyzésének további feltételeiről külön rendelkezik. Az ellenjegyző ügyvéd a papíralapú okiraton az aláírása oldalán el kell, hogy helyezze a szárazbélyegzőjének lenyomatát, az elektronikus okiratot pedig az Üttv. 18. § (1) bekezdés szerinti követelményeknek megfelelő elektronikus aláírásával és időbélyegzővel kell ellátnia, amely az ellenjegyzés részét képezi. Az Üttv. 18. § (1) bekezdés a) pontja alapján az elektronikus aláíráshoz tartozó tanúsítványban vagy az ahhoz csatolt szerepkör igazolásban a bizalmi szolgáltató feltünteti, hogy az aláíró ügyvédi kamarai tagsága fennáll vagy ügyvédi kamarai nyilvántartásban szerepel, így a 2018. január 1-je után kibocsátott aláíró tanúsítványok már a KASZ-t is tartalmazzák.

Az ügyvéd azonosításához a KASZ-on kívül az ügyvédek névviselésére vonatkozó szabályok is vizsgálандóak, mivel az Üttv. 8. § (2) bekezdése alapján ügyvédi tevékenység olyan, az ügyvédi nyilvántartásba bejegyzett név alatt folytatható, amely nem téveszthető össze másnak az ügyvédi nyilvántartásba korábban bejegyzett nevével (a továbbiakban: kamarai név). A Szabályzat 1.3. pontja alapján a névkizárólagosság követelménye értelmében az ügyvédi tevékenység gyakorlója **kamarai nevének más, korábban Magyarország területén ügyvédi kamarai nyilvántartásba vett kamarai névtől – a kamarai név ügyvédi kamarai nyilvántartásból való törlésétől számított hat hónapig – olyan mértékben különböznie kell, hogy azzal ne legyen összetéveszthető**. Eltérő írásmód és azonos kiejtés esetén sem sérül

a névkizárólagosság elve. Az az ügyvédi tevékenységet gyakorló természetes személy, akinek az ügyvédi kamarai nyilvántartásba bejegyzett kamarai neve azonos valamely ügyvédi kamarai nyilvántartásba korábban bejegyzett ügyvédi tevékenységet gyakorló természetes személy kamarai nevével, a kamarai neve megváltoztatásáig választása szerinti megkülönböztető település- vagy megyenevet köteles használni, kivéve, ha az érintett ügyvédi tevékenységet gyakorlók erről eltérően állapodnak meg (Szabályzat 7.3.).

Szabályszerű névviselés esetében főszabály szerint az ügyvédek eltérő kamarai név alatt működnek, azonban figyelemmel a névviseléshez kapcsolódó átmeneti szabályokra is, az ellenjegyző ügyvéd személyének egyértelmű azonosítására a KASZ a legmegbízhatóbb adat.

Az Üttv. 43. § (2) bekezdés *d)* pontja úgy rendelkezik, **hogy az okiratot az ellenjegyző ügyvédnek a neve, a kamarai azonosító száma, az ellenjegyzés ténye, továbbá az ellenjegyzés helye és időpontja feltüntetése mellett alá kell írnia.** Álláspontom szerint az Üttv. 43. § (2) bekezdés *d)* pontjában foglalt „*mellett*” szóhasználatot nem helymeghatározásként kell figyelembe venni, mivel az az egyidejűsége utal. A fenti alaki követelményeknek egy okiratban kell megjeleníteniük, azonban nem feltétlen egymás mellett. Tekintettel arra, hogy az Üttv. ügyvédi ellenjegyzésre vonatkozó formai előírásaival elérni kívánt jogalkotói cél az ellenjegyző személyének a kétséget kizáró azonosítása, a KASZ feltüntetésére vonatkozó kötelezettségnek a fentiek alapján mind az erre a célra szolgáló szárazbélyegző vagy más, az ügyvéd által használt bélyegzőlenyomat, illetve az aláíró tanúsítvány is megfelelhet. A fentebb kifejtettek értelmében tehát álláspontom szerint nem elvárás, hogy a KASZ az ellenjegyzés szövegében is minden esetben kiírásra kerüljön és ez az okirat érvényességét sem érinti. Az ellenjegyzett okirathoz kapcsolódó formai garanciák alapján azt kell vizsgálni, hogy az okiratot ellenjegyző ügyvéd egyértelműen, KASZ alapján is beazonosítható legyen. Utóbbinak azért van jelentősége, mert az Üttv. széles körben lehetőséget biztosít az ügyvédi tevékenységet gyakorlók számára egymás helyettesítésére (például az ügyvédi irodán belül más által szerkesztett okirat ellenjegyzésére), továbbá arra is, hogy a személyes jelenléttel történő aláírás vagy az azonosítás során az ügyvéd helyett akár ügyvédjelölt járjon el. Garanciális okokból azonban ezeket a speciális körülményeket is kötelező magában az ellenjegyzésben feltüntetni {Üttv. 44. § (3) és (6) bekezdés}.

3. Összegző álláspont

Álláspontom szerint, mivel az új típusú szárazbélyegzők, illetve az ellenjegyzéshez használandó ügyvédi elektronikus aláíró tanúsítványok már tartalmazzák a KASZ-t, így ezek alkalmazása esetén nem feltétlenül kell külön kiírni a KASZ-t az ellenjegyzés szövegében is. Azonban tekintettel arra, hogy a Szabályzat 7.4. pontja alapján a korábban rendelkezésre bocsátott, a KASZ-t nem tartalmazó szárazbélyegzők is érvényesen használhatóak, ezért ezek alkalmazása esetén külön kell gondoskodni a KASZ feltüntetéséről, olyan módon, hogy **az az ellenjegyzést ténylegesen végző ügyvéd személyét kétséget kizáróan igazolni tudja és az magából az okirathoz megállapítható legyen.** Tekintettel arra, hogy az Üttv. és más jogszabály sem rendelkezik arról, hogy az ellenjegyzésnek hol és milyen szövegezéssel kell az okiraton szerepelnie, így az, hogy a KASZ nem az okirat e célra elkülönített ellenjegyzési

résében jelenik meg, nem teszi szabályszerűtlenné az ellenjegyzést, feltéve, hogy az okiratban feltüntetett KASZ egyértelműen az ellenjegyzés során eljáró ügyvéd személyéhez és egyúttal az ügyvédi ellenjegyzés aktusához is köthető.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2022. március „12”

Tisztelettel:



dr. Varga Judit